Székesfejérvár, 1903. X. évfolyam, 34. szám. Kedd, március 24.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek elömozditására „Fejérmegyei Napló“ cim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

A Mária-kongregációk.

Nagy ünnepe lesz holnap a székesfehérvári főgymnasiumnak, midőn több mint egy századon át tartó megszakitás után uj életre támad körében egy áldásos intézmény, a boldogságos Szüz ifjusági kongregációja, melynek tagjai a szent Szüz kiváló tiszteletet, erényeinek buzgóbb követését teszik feladatukká.

Mióta első királyunk, szent István, ez országot a szent Szüznek felajánlotta, a magyar nemzet bármely más nemzetnél jobban tudott hevülni, lelkesedni az Istenanya tiszteletéért és dicsőségéért, többször és hathatósabban mint bármely más nemzet érezte Nagyasszonya oltalmát és védelmét. Nem csoda tehát, hogy a Mária-kongregációk intézménye is, ez a szent Szüz iránt való tevékeny szeretet és öntudatos tisztelet igazi tüzhelye, mely a XVI. században Rómából kiindulva, a pápák meleg ajánlásától támogatva és a világi nagyok rokonszenvétől kisérve, csakhamar általánosan elterjedt a keresztény országokban, hazánkban is a leglelkesebb pártolásban részesült. Első sorban a tanuló ifjaknak levén szánva, Jézus társasága, melynek e szent intézmény egyik legáldásosabb hajtása s melynek szelleme ép ezért egyik leglényegesebb vonása, minden tanintézetében sietett azt meghonositani s a leggondosabb anyai szeretettel ápolni. Előbb 22, később 42 Mária-kongregáció virágzott az országban. Minő élet kelt ez intézmény nyomán hazánk akkori ifjusága körében! A 16. és 17. század kongreganistái — mondja szépen P. Weiser, a magyarországi Mária-kongregációk történetének tudós buvára, — jóllehet még csak gyermekek, mindamellett az imádság és keresztény önmegtagadás emberei s ennek következtében a lelkierő és testi frisseség emberei voltak. Hogy az önmegtagadó élettel, és magasztos lelkierővel, mire nézve számtalan bámulatos példát szolgáltatnak a társulati évkönyvek, a tudományos élet is mindig csak egyenlő lépést tartott, sőt hogy ennek mindenképen rendkivüli elevenséget és könnyedséget, csodálatos szilárdságot és kitartást adott, az szinte természetes dolog. De bizonyitják ezt világosan azok a fényes nevek is, melyek hazánk történetének a korszakát diszitik, melyeknek viselői a Mária-kongregáció éltető erejéből meritették nagyságukat; igy az egyháziak részéről Forgách Ferenc, Pázmán Péter, Lósy Imre, Lippay György, Szelepcsényi György, Széchenyi György és Pál, Draskovich György, Zichy Ferenc, Kisdi Benedek, Pálfy Tamás és Nándor, Batthyány József stb., a világi nagyok részéről Bathory István és Kristóf, Eszterházy Miklós és Pál, Illésházy György, Koháry István, Desewffy István, Drugeth György és János, Károlyi Sándor, Csáky István, Apor István, Alaghi Menyhért. Valamennyi magasztos, önzetlen, áldozatkész, hősies lélek és jellem. A kongreganistákban az egyház legbiztosabb tamaszt, a király legbátrabb harcosokat, a legbátrabb és leghivebb alattvalókat, az alattvalók viszont a legjobb atyákat nyerték.

Igaz, hogy azért mindez tán nem egyedül a Mária-kongregáció érdeme és sok más is közreműködött, nevezetesen a nevelés minden tényezői; de azért mindenesetre jellemző, hogy Katona, Pray, volt jezsuiták, a jezsuiták eltörlése után egyetem diszei, megváltak katheder ajuktól, mivel a kongregációk és minden egyébb segédeszköz eltörlése után, melyeket Krisztus az emberiség és főkép az ifjuság számára a katholikus egyházra bizott, belátták a tanári működés hiábavalóságát.

Innen az 1822. pozsonyi országos zsinaton a magyar papság ez a nyilatkozata és határozata: „Sok év tapasztalata megtanitott bennünket mindarra nézve, hogy a Mária-kongregációk mit tettek a valódi jámborság elömozditására és az ifjuság artatlanságának megőrzésére. A Mária-kongregációk szabályai tagjaiktól angyali tisztaságot, szerénységet, alázatosságot, engedelmességet, a betegek látogatásában való szives készséget, a penitenciatartás és szentáldozás szentségeihez való gyakori járulást kivánják. Azért az egyházi zsinat teljes bizottsága egyértelmüleg ugy véleked ik, hogy ő felségétől, az apostoli királytól, az országos zsinat nevében a Mária-kongrekációk visszaállitását kell kérni.“

Az országos zsinat óhajtása a Mária-kongregációk uj életre ébredése, nagyon késön, csak néhány esztendő óta kezd megvalósulni, különösen mióta a nagyméltóságu püspöki kar az 1900. január 29 tartott közös tanacskozása alapján készült középiskolai „Tanitási terv és utasitások“-ban kimondja, hogy „szerfölött óhajtandó, hogy a tiszteletre méltó Mária-társulat, a mely egykor annyi üdvös eredményeket virágzott hazánkban, ujra mennél szelesebb körben elterjedjen.“

És a magyar püspöki kar örömmel szemlélheti forró óhajának megvalósulását. Mert a Mária társulat a tanuló ifjuság körében terjed, terjed első sorban ott, a hol legnagyobb szükség volt rá, magában a fővárosban, a hol a középiskolai ifjuság minden árnyalata, gymnasisták, reálisták, kereskedelmi és ipariskolai tanulók kiveszik **részöket a kongregációi életből. Külön kongregációjuk van az egyetemi hallgatóknak, külön az előkelőbb uraknak. A Damjanich-utcában külön palota ugyszólván tisztán ennek a célnak szolgál s nem mulik el nagyobb ünnep, hogy fényes kápolnájában egyik vagy másik kongregáció uj tagfelvételt nem ünnepelne, nincs nap hogy az egyik vagy másik kongregáció tagjai rendes heti gyüléseikre ott meg nem jelennének. S ha az ember látja azt az eleven, buzgó vallásos életet, ha olvassa ezeknek a budapesti kongregációknak évenkint kiadatni szokott legbensőbb áhitatot lehelő értesitőit ugy érzi, mintha csak a régi kongregációk áldásos szelleme ujra feléledt volna s szebb jövő zálogát nyujtaná.**

A székesfehérvári katholikus főgymnásium ifjusága előtt is a holnapi nappal hivatalosan megnyilik a kongregációi élet. Legyen az a kis sereg, mely holnap az illetékes körök jelenlétében magát a boldogságos Szüz kiváló tiszteletére szenteli, mustár mag, mely fává leszen s melynek ágain az égi madarak lakoznak, legyen az a 28 ifju, kik holnap a megyés püspök ur kezébe teszik le fogadalmukat „hogy a kongregációban bázgóságuk által *az áitatosságot*, feddhetlen erkölcsi viseletük, szelidségük és szolgálatkészségük által *a testvéri szeretet*, jó példájuk által *felebarátaik lelki épülését* fogják előmozditani,“ kovász, mely liszthe elegyitve azt át- és átjárja, mig mind megkovászosodott.

Dr. Láng Ince.

A kath. kör márciusi ünnepélye.

Uj otthonában először volt alkalma a belv. kath. körnek Március 15-ének emlékezetét megünnepelni. Hogy tagjaira nézve kényelmesebbé tegye a megjelenhetést, az ünnep nyolcadán rendezte azt és a szokásos társas vacsorára gyüjtötte egybe a tagokat, a kik ez alkalommal is igen szép számmal gyültek össze a szép helyiségbe. Az ünnepi beszédet az első fogás után *Bilkei* Ferenc lapunk felelős szerkesztője mondotta, a melyet a következőkben adunk:

Mélyen tisztelt Uraim!

Csodálatos az az egyértelmű lelkesedés, a mely a magyar nemzet szivéből március idusán kipattan. Talán azt mondhatnám, hogy nincs nemzeti ünnepünk, a mely rang párt- és osztálykülönbség nélkül inkább egyesitené a magyar nemzeti eszme iránt érdeklődőket, a midőn ugy szólván mindenki siet, egy-egy társaskörbe a márciusi ünnep alkalmából a szivét betöltő hazafias érzelmének, a szabadság iránti rajongó szeretetnek kifejezést adjon.

Miként az orgona felséges, ég felé szálló akkordjai, a melyek a mélyebb és magasabb hangokat összeolvasztva magasztos harmoniában egye-

Mai lapunk 4 oldal.

00000224

sülnek, fölemelik a szivet, megittasitják a lelket zengzeteikkel, ép igy olvad össze a magyar társadalom minden osztálya, midőn a márciusi nagy napok emlékezeténél meghajtja fejét, s kitárja keblét a benne zsendülő érzelmek tavaszának. A belvárosi kath. kör tagjainak uj tágas és kényelmes otthonukban először van alkalmuk megünnepelni a március idusát s mi dissonanciánas véltük volna, ha Körünk, mint ilyen e felségek harmoniából hiányoznék.

Ez az őszinte általánosság talán legékesebben szóló bizonyitéka annak, hogy az 1848-iki március idusának megünneplése a nemzet lelkében birja gyökereit s hogy a szeretet, a lelkesedés mely e magasztos ünnep alkalmából a szivéket megnyitja, csak igaz lehet s a magyar nemzethez hozzátartozik.

Mi nékünk a március 15-ike?

Nem sejtés, nem gondolat, nem elv, nem eszme csupán, hanem egy egész világ!

Nemzetünk igazaiban való hitünknek, lelkesedésünknek, hálánk sugallatának örömünnepe. A hova elzarándoklunk, mint a mozlim elzarándokol az ő Mekkájához, hogy életet, erőt lelkesedést, buzdulást szijjunk abból a szivből, mely a szabadságot szülte.

Háromszáz esztendőnek szomorú története készítette elő ezt az ünnepet. Látom lelkemmel a bilincseket, a láncokat. a melyeket egy alattomos, fondorkodó politika kisebb-nagyobb szerencsével egyszer durva, fekete vasból kovácsolt a nemzet karjaira, látom a hálót, a melyet virágokból, hizelkedésből szőttek e nemzetnek, hogy megejtsék benne; látom a nyirkos börtönöket, látom a vérpadot, hallom az elhalók sóhaját; fülembe búg a Rákóczy tárogatója, látom a számüzöttek idegenben eltöltött bús napjait, midőn egyedül hallgatják tenger mormolását, tenger habjai közt futó szél zúgását.

Búval borongó, sötét, nehéz felhőkkel terhelt évek voltak ezek és hogy ne lettek volna borongók, mikor a magyartól a legdrágább kincsét: a szabadságát kérték, mikor nemzeti önállóságának, apái földjének, hazájának szeretetét akarták tőle erőszakkal, hizelkedéssel kicsikarni. Ha van nemzet, a mely szerette a szolgaságot, ha van nép, a mely kapott a kegyelemkenyér morzsái után — a magyar nemzet nem volt az soha. Üzleti szellemet nem hozott magával Ázsiából, a meggazdagodás tudománya soh'sem volt kenyere, de a szabadságszeretet mindenkor kisérte. Hisz az idegen is, ha magyar typusokat akar megörökiteni, a paripáján vésznél szilajabban száguldó csikóst bizonyosan nem felejti ki. Ennek a szabadságnak a szeretete tartotta meg ezer esztendőn keresztül a hármas halom és négy folyó között. Ha kenyerét kérték odaadta, ha pénzére áhitoztak szétszórta, de ha a szabadságát kérték az odanyujtott kenyérért, akkor ellenségnek látott maga körül mindenkit s kész volt még a pogánynyal is kezet fogni a szabadságért. A mi a madárnak a levegő, a melyet széltől-végig vigan hasíthat szárnyaival keresztül, ez volt a magyarnak a szabadság s csodálatos, hogy a ki csak egy évtizedig él is itt közöttünk: magába szijja, a vérébe viszi át a magyar szabadságszeretetét.

Mi volt tehát az 1848-ki március 15-ke?

Háromszáz esztendős átoknak áldó sóhajjá való átváltozása, kórágyból való felkelés, tavasz nyilása jéggel, fagygyal boritott tél után, pacsirta zengése hollók károgása után, friss erdei ibolya illata az ablakok jégvirágai után, ünnep, induló, tárogató, melyhez a nemzet első költője énekelte a zsolozsmát:

Talpra magyar, hi a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok
Ez a kérdés válasszatok,
A magyarok Istenére esküszünk,
Esküszünk. hogy rabok tovább nem leszünk!

És miért drága nekünk a márciusi ünnep.
Mert tiszta volt, mert mocsoktalan volt.

Tiszta mint az ébredő tavasz, mint a napsugár. Illatos mint az erdők alján fakadó ibolya. Nem vegyült bele önzés, nem tépte meg hófehér lobogóját az ármány.

Az ifjuság szivéből pattant ki; annak az ideálokért lelkesedő ifjuságnak a szivéből, a mely még nem tanult meg alkudni politikából, a melynél a fej latolgató megfontolása fölött a szív lelkesedése uralkodik, a mely szeretettel öleli át az egész világot és boldogan hullatja pirosló vérét a felséges eszmékért.

Ennek az ifjui lelkesedésnek a tüze lobogott végig a szabadságharc véres, nehéz csatáin, ez lelkesitett diadalra, s a nagyvilág csodálva bámulta mozzanatait, a hősök csodás diadalait, egy maroknyi nemzet diadalmas küzdését, a melylyel a testére kigyómódra tekerődző erőszak jéghideg testét magától eltávolitani törekedett.

Az 1848—49-ki szabadságharc soha el nem muló dicsőségét képezi nemzetünknek, a melyre büszkék lehetnének a legnagyobb nemzetek is. Történelmünk legfényesebb lapjaira vannak irva, a melyeket egyaránt lelkesedve olvas az őszfürtü aggastyán és a rózsásarcu ifju. Történelmünk Március 15-től Világosig egy valóságos hősköltemény.

. . . Aztán a gyász következett. Holttesteken át fuvó paripák száguldtanak a kivivott diadalra s ott hagyták ezt a nemzetet összetiporva. A háromszinü zászlót gyászlobogóval cserélték fel s fekete fátyollal boritották le Magyarország vonagló testét.

De jöhet vihar, mely letarolhatja mezőnk virágait, tönkreteheti legszebb vetéseinket, hatalmas tölgyeket csavarhat ki tövestől, elpusztithat mindent — csak egyet nem: reményünket az ujraéledésben, a föltámadásban. Letiporhatták nemzetünket, de a szabadság iránti szeretetét, bizó reményét, hogy lesz még ünnep a világon: nem téphették ki szivéből soha.

Ötvenöt esztendő története vonult el fejünk felett azóta. Egy ujabb kor mesgyéjén állunk. Megváltoztak az emberek, uj viszonyok állottak elő. Ma más veszedelem fenyeget bennünket. Egyfelől a szabadsággal való visszaélést látjuk, a mely a haza szeretetének magasztos érzelmét akarja a szivekből kiirtani, a mely szégyenli a nemzeti lobogót épen a szabadság álszeretetéből kifolyólag. Másrészt pedig azt látjuk, hogy egy kufár szellem kezd mind hatalmasabb erővel uralomra vergődni, a mely nem ismeri a multat, nincs érzéke a nemzet történelmének magasztos ideáljai iránt, a mely adás-vevés tárgyaivá alacsonyitja le a legszentebb eszméket is.

Mindkettővel szemben szükséges, hogy évről-évre visszatérjünk a márciusi nagy napok emlékezetéhez, hogy erőt és lelkesedést meritsünk a szabadság szeretetéhez, hogy eszünkbe jussanak a szabadság halhatatlan dalnokának szavai:

A magyarok Istenére esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok **soha** nem leszünk!

A magyar szabadság lángoló szeretetére emelem poharamat.

A beszédet többször szakitotta meg az éljenzés, a mely a beszéd végeztével ujra lelkesedéssel tört ki, bizonyságául szolgálván annak, hogy a márciusi dicső ünnep emlékezete mindenütt egyértelmü lelkesedést vált ki a szivekből.

Terv szerint csak egy beszéd, az ünnepi szónoklat hangzott volna el, de dr. *Saára* Gyula a kivételt követte, a midőn az ünnepély szónokára emelte poharát, a ki méltó kifejezést adott az ünnepi hangulatnak. Lelkes szavakkal emlékezett meg a kör működéséről, a melynek buzgó résztvevője volt akkor is, mikor a kör régi, szük helyiségében 15-en 20-an jöttek össze egy-egy társasvacsorára. A lelkesedés, a kör eszmei iránt való buzgalom megterementette az uj helyiséget, a melyben ujra és ujra igazolódni fog az, hogy a kath. kör akkor midőn a keresztény eszméknek zászlóvivője, egy lépéssel sem akar visszamaradni sem a nemzeti, sem a társadalmi törekvések ápolásában. A kör mindinkább erősbodó tevékenységére üriti poharát. Szabady József dr. viszont Saára Gyulát köszönti fel humoros beszédben.

A vendégek a késő éjjeli órákig maradtak e együtt vidám jókedvben. — Jelen voltak: dr. Bierbauer Viktor, Angeli István, Bauer Antal, Bereczky Lajos, Bilkei Ferenc, Chay Antal, dr. Csöppenszky Mihály, id. Csúcs István, Czollner Vince, Dornis István, Felber Géza, Glász Károly, Hermann Károly, Imrich Viktor, Kecskés Elek, dr. Keczán Liviusz, Kégl Miklós, Klein Károly, Koller Gáspár, Kováts Alajos, Kováts Antal, Kováts György, Kováts Károly, dr. Kneifel Ferenc, Krécsy Miklós, Lambrecht Ferenc, Lindermann Antal, Magyar Pál, Majoros Ernő, Medgyesy József, Peék Gyula, Péntek Ferenc, Rode Imre, Rutsek Imre, dr. Saára Gyula, Say Ferenc, dr. Say Viktor, dr. Schlammadinger Jenő, Schmöltz József, dr. Szabady József, Szekfü Ignác, Tóth Artur, Tury Antal, Tury Endre, Veihinger Sándor Závodnik Sándor.

UJDONSÁGOK.

— **Egyházmegyei hir.** Dr. *Városy* Gyula megyéspüspök *Lakatos* Frigyes rácalmási káplánt *Szauer* László helyébe székesegyházi hitszónoknak nevezte ki. Csak őszinte örömünknek adhatunk kifejezést *Lakatos* Frigyesnek városunkba való helyeztetése fölött.

— **A belvárosi kath. kör** mint már emlitettük, f. hó 26-án azaz csütörtökön d. u. 5 órakor felolvasó-ünnepélyt rendez. Nap-nap után fokozódik az érdeklődés az ünnepély iránt. A programm minden pontja kellemesnek, szépnek igérkezik, de van ebben a müsorban egy uj dolog is, legalább városunkban az. A fertikarral ugyanis együtt jut szerep a hölgyeknek is, melyben a következő hölgyek szerepelnek:

Gerő Gizike, Horváth Etla, Horváth Elvira, Kovács Ilona, László Elvira, Leéb Mariska, Macskássy Róza, Mátrai Edénné, Pichler Annuska, Reé Bella, Reé Mariska, Roszberger Ilona, Rostagni Carola, Sárkány Mariska, Sebestyén Magda, Sebestyén Ilona, Szekfü Kata, Telekiné Valper Mariska, Tóth Laura, Udvardy Salome, özv. Veszerynné Valler Nina.

— **Értesités.** A székesfejérvári róm. kath. fögymnázium Maria-kongregációja 1903. március 25-ikén d. e. 11 órakor az intézet templomában felvételi ünnepet rendez, melyet méltóságos és fötisztelendő *Városy* Gyula dr. püspök végez. *A szertartás részei:* 1. Ecce sacerdos magnus. 2. Veni creator. 3. Szentbeszéd, mondja *Mihályfi* Ákos dr. a cisz. r. budapesti papnevelő és tanárképző intézetének tanára és lelkigazgatója. 4. A tagjelöltek hitvallása és fogadása. 5. Az érmek szentelése és a tagok felvétele. 6. Magnificat. 7. Te Deum. 8. Tantum ergo. Genitori és áldás az Oltáriszentséggel.

— **Katonai hirek.** A m. kir. honvédelmi miniszter 19383 ll. sz. a. kelt rendeletével a honvédség kötelékéből elbocsáttatnak 1903. április 1-ével, szolgálati ideiglen védkötelezettségük teljesitése után, tiszti rendfokozatuk megtartása nélkül, saját kérelmükre: Magyar János Imre székesfehérvári 17. gyalogezredbeli tartalékos hadnagy, továbbá Ttromp Gyula szolgálaton kivüli viszonybeli fohadnagy és Scherer Agost hadnagy, ez utóbbiak a székesfehérvári V. honvédkerület nyilvántartásában állnak eddig.

— **„Győztek a fekete-csuhások!"** Szép alkalom kinálkozik a „Népszava" cimü világlapnak egy kis kirohanásra az „átkos és immár türhetetlen papi zsarnokság és rémuralom ellen." Megtörtént ugyanis városunkban, hogy a „fekete-csuhások" hatalma alatt álló állam közege „az igazságszolgáltatás hamis ürügye alatt sárba tiporta a szent szabadságot" (persze azt a szabadságot, melyet a cucilista elvtársak követelnek maguk számára, mely szerint nekik szabad legyen legyalázni, lepiszkolni, megrugdalni mindenkit, aki nem megy az ő eszük után, azoknak pedig, akik nem elvtársak, szabad legyen minden elvtársi gyalázkodást hálás köszönettel elfogadni és türelemmel elviselni.) A „papi zsarnokság" legujabb áldozatai, a szociálista szabadság friss sütetü mártirjai a vallásháboritás miatt perbe fogott *Pintér* Károly fő-elvtárs és a szende *Vágó* Kálmánné kiket tegnap fél 10 órára idézett maga elé Dömötör Zoltán aljárásbiró. A fő-elvtárs *Pintér* Károly táborkara, egy csomó bajusztalan nagyreményü elvtárs és népvezér-jelölt kiséretében

00000225

vonult be a tárgyalási terembe, hogy igaz ügyét annál biztosabban diadalra jutassa; a biró azonban a hivatlan vendégeket rövidesen kitessékelte a teremből. A kiküszöbölt elvtársak azután a folyosón élénk eszmecserét folytattak a keresztény szeretet mivoltáról és közmegegyezéssel megállapitották, hogy bizony nem illik egy paphoz beperelni azokat, kik hivatalos működése alkalmával őt legyalázzák, hanem kötelessége nekik megbocsájtani, hogy máskor még nagyobb kedvük legyen a vallásgyakorlatoknál botrányokat rendezni. — A birói hivatalban pedig ezalatt a vádlottak szépen kimutatták, mennyire rászolgáltak a bocsánatra: különösen Vágó Kálmánné, aki kihallgatása alkalmával a biróval szemben is olyan tiszteletlenül és kihivóan viselkedett, hogy a biró kénytelen volt őt erélyesen rendreutasitani. A beidézett tanuk közül kettő, Knittelhofferné és Schnabel Elekné annak dacára, hogy jelen voltak a temetésen, az egész botrányból nem láttak és hallottak semmit; és erre meg is esküdtek, a többi 5 tanunak azonban jobb füle és szeme volt, mint nekik, s miután ezek a vallásháboritás megtörténtét beigazolták, és maguk a vádlottak is beismerték mindazon fenyegető és sértő kifejezések használatát, melyeket le nem tagadhattak, a biró mindkét vádlottat elmarasztalta s mindegyikre *8—8 napi fogházbüntetést és 10—10 korona birságot szabott.* — A vádlottak ártatlanságuk biztos tudatában az itélet ellen felebbeztek, s azután elvtársaikkal csendben elvonultak; csak az egyik tette a folyosón a következő megjegyzést: „Ezt is csak a vallásnak köszönhetjük; ha az nem volna, akkor ez nem esett volna meg rajtunk!" Mintha bizony volna olyan vallás a világon, mely az elvtársaknak a botrány csinálást parancsolná!

— **A székesfejérvári szinikerület** igazgatói szerepére már akadt vállalkozó. *Micsey* F. György az erdélyi szinikerület igazgatója adta be pályázatát s a szükséges 200 k. helyett 2000 koronás betétkönyvet deponált. Ha tehát elnyerné az állást, aligha szövetkezne a Krausz-trafikkal s igy jobb kilátásai lehetnének, mint Kunhegyinek. — Azonban az véleményünk, hogy inkább ne legyen szini szezon, mint hogy az ideihez hasonló társulat tegye tönkre a közönség jóizlését.

— **Krisztus Pilátus előtt.** A tüzoltó őrtanya emeleti nagytermének érdekes nevezetessége van. Munkácsy Mihály *„Krisztus Pilátus előtt"* c. világhirü festményének másolata lesz látható *március 25-től április 13-ig* naponként d. e. 9—12, d. u. 2—6 óráig. Belépti-dij 40 fillér, diákoknak és gyermekeknek 20 fillér. Különös érdekességet kölcsönöz a dolognak, hogy a képet egy egyszerü mázoló, *Gulman* Gyula festette, a ki már a mult évben nagy feltunést keltett a *„Honfoglalás"* sikeres másolatával. A jelenlegi 12 m² terjedelmü kép sok tekintetben haladást mutat a fiatal ember művészérzékét illetőleg. Az arcszinezésből szép tehetségre következtethetünk. E képen Kaifás, a farizeusok és irástudók képei különösen jól sikerültek. Talán legkevésbbé sikerült Krizstus alakja. Hiányzik a fájdalmas tekintetből a fenséges magasztosság. Általában véve azonban csak dicséőleg emlékezhetünk meg a nagy ambicióra valló munkáról. A városi tanács tagjai *Havranek* polgármesterrel a mult héten megtekintették a képet s elismerésüket fejezték ki a fiatal festőnek. Kivánatos volna, hogy városunk közönsége érdeklődést tanusitana a szép munka iránt, mert ez által támogatná s törekvésében elősegitené a szorgalmas munkást, akinek egyetlen vágya e téren magasabb képzettséget szerezni. A középiskolák vezetősége nagy szolgálatot tenne ezen irányban, ha az ifjusággal csoportonként meglátogatná a kiállitás termét, a hol a fenti csekély dij mellett mindkét kép megtekinthető.

— **Adófizető állatok.** Egyik felvidéki falu községházának falára nemrégiben ismeretlen tettesek plakátot ragasztottak ki, amelyen egy ökör, egy szamár és egy kutya következő beszélgetése volt olvasható:

Az ökör: Mennyi adót fizetsz te?

A kutya: Husz koronát egy évre.

Az ökör: Szerencsés vagy, lásd nekem minden kilogramm után tizenkét fillért kell fizetnem.

Mind a ketten (a szamárhoz): És te?

A szamár: Nekem egyátalában nem kell adót fizetnem, én benn ülök a községtanácsban.

— **A felsült cucilisták.** A vasárnapi munkásgyülés élénk bizonyitéka annak, hogy Székesfejérvárott a nemzetközi szociáldemokrácia neveletlen, tudatlan szájhősei nem apostoloskodhatnak. A mi becsületes, józan népünk nem ül fel az ostoba, szülelen hazugságoknak s belátja, hogy a csapszékekben pálinkás butykos nyomán kelt kótyagos eszméket egészséges gyomor be nem veheti. A vasárnapi munkásgyülésnek még akadt vagy *háromszáz* kiváncsi tanuja. A Ponty vendéglő pálinkagőzös támogatói, néhány facér kocsis legény, na aztán a pártvezetőség pelyhedző, állu, serdületlen legénykéi kimondták önmagukról hogy ők a munkáspárt. A kisded csoportnak először Csupor Ferenc sétáló cipész legény mondta el az első, de régen eldanázott dajkamesét. Beszélt a nyomoruságról, meg arról is, hogy csak a paraszt kapál 40-50 kr. napszámért. (Jó nagy hazugság!) Azt nem mondta el, hogy ő inkább tétlenül csavarog az utcán (mint ma is) de nem dolgozik, mert reméli, hogy a pártiroda neki is jutatt koncot. A földmivesek bajáról akart volna beszélni, ha tudott volna, de olyan ostobaságot fecsegett össze-vissza, hogy alaposan kinevették. És a mi a legérdekesebb, egyetlen-egy jóravaló földmives a hallgatóság soraiba nem volt található. *Csch* József kőmives keltett ezután feltünést józan eszének hiányosságával. Köpködtek is utána az „elvtársak" s kellett sietnie, hogy handabandáinak végét meghallgassa valaki. A végszó *Lerner* Kálmáné volt. Ez már csak a vezetőség és Simon alkapitány előtt olvasta fel a leendő földmives egylet alapszabályait. Jónak látta megjegyezni, hogy ott nem kártyáznak ám, mint a kath. körökben a csuhások. Persze, hogy az fáj a munkanélküli flaszterkoptatóknak, hogy városunk derék, hithű lakossága a kath. körökben tömörül, a hol nemcsak tanul, de nemesen szórakozik is. Nem hajlandó keserves keresményét az óbégató szónok urak rendelkezésére bocsájtani, megbecsüli a garast s élvezi fáradságos munkájának gyümölcsét. Krisztus hitével él és dolgozik a mi népünk a hazáért s nem felekezet, s hit nélkül tör a haza ellen. — Hogy az elvtársak mennyire becsülték a fejbélés nélküli szónokok ostobaságait, igazolja az, hogy mind letagadta a jelenlétét s jutalmul az egyik vezér urat vasárnap este jól elnadrágolták. Az illető már a birósághoz fordult panaszával.

Pátkán is volt munkásgyülés. A fortencer ott Alvári Ferenc tánckökler volt. Ez is a nyomoruságról beszélt. Elmondhatta volna, hogy a kenyerét becsületes rézműves munkával kereste, de mert a munka büdös volt neki, táncmesternek csapott fel s mivel az ingyenélés itt sem kenyérkereset, most szónoki babérok után áhitozik. A pátkaiak azzal hagyták ott a tudós szónok urakat, hogy bizony ily nyilvánvaló ostobaságok után nem indulhatnak. Alvári ur is természetesen továbbcepedlizett. A mi megyénkben a cucilista pártvezetőség csákányorru kazár Jakabjai csak kudarcot arathatnak.

— **Névváltoztatás.** Pollák Jakab helybeli lakos vezetéknevét belügyminiszteri engedélylyel Almási-ra változtatta. (Gratulálunk az Almássyaknak.)

— **Figyelmeztetés** a posta küldemények cimiratában a helyneveknek a hivatalos elnevezéssel megegyező használatára nézve. A közönségnek, ugyszintén a hivataloknak azon gyakorlata, hogy a postai küldemények cimzésénél a rendeltetési hely nevét az -n -on, -en, -ön, -ban, -ben stb. raggal látják el, a posta szolgálatban a küldemények biztos kezelését veszélyeztető számos zavart idéz elő, mert ezáltal a Tura, Rőd, Hornya stb. féle községnevek ragozása folytán a Turán, Rődön, Hornyán stb. alakok keletkeznek, melyek ezen alakban már egy-egy más község nevének felelnek meg. A postai szolgálat biztosságának és pontosságának, ugyszintén a helynevek rendezésének és a végleg megállapitott helynevek általános elterjedésének érdekében kivánatos, hogy ugy a magánosok, mint a hivatalok a postaküldemények cimzésénél a helynevek felesleges és gyakran zavart okozó ragozását lehetőleg mellőzzék.

— **A kórház szarkája.** Szalay Károly csőszi illetőségű kovácslegény már tavaly megismertette magát a rendőrséggel s hogy az ismeretség maradandó legyen, a rendőrség le is fotografáltatta. Lopás és csalás fűződik ezen időben Szalay nevéhez s ezt a jelleget későbbre is iparkodik megőrizni. Büntetésének kitöltése után valahogyan ápoló lett a helybeli kórházban. Azonban többször berugott s ezért f. hó 22-én elkergették. Másnap mégis nem átallotta visszamenni szolgálati bizonyitványért s ezt az alkalmat lopásra használta fel. Tujner Ferenc kórházi ápolt cipőjét vette magához s meglépett. Észrevették a gonosz csint, utána mentek s csakugyan nála találták meg a cipőt. A rendőrség átkisérte a tettest a birósághoz.

— **Az utca betege.** Müller Vili, a hires pereces tüdőbajban szenved s most már annyira elgyengült, hogy tegnap délután a Nádor-utcán összeesett. A mentők siettek segitségére s lakására szállitották.

— **Duhaj legények.** Varga Mihály, Mészáros Mihály, Császár Mihály és István Sárcsa utcai legények szilaj bitangságukról már tanuságot tettek akkor, mikor a mult évben egy ozorai kereskedőt kifosztottak. Az éjjel ismét komisz munkát végeztek. Ugy 2 óra tájban kótyagos fővel bandukoltak hazafelé a szőllőhegyről, s a kiket uton értek, durván inzultálták. A vasuti indóház előtt is folytatták garázdálkodásukat, kitördelték néhány fát s midőn Szabó Imre rendőr ezért őket kérdőre vonta, neki estek s ugyancsak ügyesen kellett kardjával védekeznie, hogy ütleg nélkül szabaduljon a hinárból. A rendőr visszavonult a rendőrszobába, mire a suhancok beorditoztak s aztán ismét elbujkáltak. A hatóság részéről az eljárás megindittatott.

— **Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. — Szóval a Mauthner-féle magvak g legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Az ügyészségi fogház titkai.

A székesfejérvári törvényszék fogházának felügyelője *Lengyel (Löwy)* Dávid, a ki végigélvezte a tisza-eszlári bűnpert ugyanily minőségben s el is került onnan hamarosan, rövid úton más törvényszék területére, a honnan városunkba érkezett, hogy jövedelmező üzletének itt is hatalmas, korlátokat nem ismerő ura legyen.

A Krausz F. Vilmos elleni bünügy folyamán mi két izben felszólaltunk a fogházfelügyelő megbizhatósága ellen s a helybeli kir. ügyészség vezetősége egyik esetet sem tartotta méltónak arra, hogy behető vizsgálat tárgyává tegye s a hatóságilag megállapitott tényállást épen a közönség megnyugtatására publikálja. Felemlitettük ugyanis, hogy *Krausz* F. Vilmos a vizsgálati fogság folyamán a helybeli lapokat nap-nap után olvasta s igy a közvélemény itéletét, a közönség előtt tudott terhelő adatokat ismerte. Megirtuk annak idején, hogy *Krausz* F. Vilmos védője a helyi lapok véleményéről védencét nem informálta, a hirlapokat előtte fel nem olvasta s igy önként tolult elénk a kérdés: hogy jutott hát mindezekhez? Nincs, de nem is lehet erre más felelet: *a fogházfelügyelő révén.*

Vagy a fogházfelügyelő adta át a helyi lapokat, vagy az ő hiányos ellenőrzése folytán az ügyészségi fogház vizsgálati foglya elzárt cellájában is állandó összeköttetésben volt a külvilággal, a minek épen meggátlását célozza maga a vizsgálati fogság természete.

Ezen kijelentésünket eddig senki sem cáfolta meg, vizsgálat tárgyát nem képezte s igy annak valódiságában nem kételkedhetünk.

Egy másik esetet is szóvá tettünk. Ugyancsak a *Krausz* F. Vilmos esete kapcsán történt, hogy a tárgyalásra szóló belépő jegyeket a fogház területén levő könyomatoson hamisitották. A szárnyra kelt hir szerint a névaláirást *Forrai* Dezső egy vasárnap délutánján hamisitotta. Mikor erre rájöttek, a fogházfelügyelőnek a tárgyalóteremben levő felnőtt leánya nyomban egy nádor-utcai kereskedésbe sietett s a hamisitott jegyek

00000227

egy varázsütésre a forgalomból kivonattak. Az a körülmény, hogy a fogház területén Pollák Jakab napidíjas nyomdafelügyelő távollétében, vasárnap délután a rabok sétaidején kivül egy vizsgálati fogoly jegyet hamisit, joggal engedett bennünket arra következtetni, hogy a jegyhamisitás a fogházfelügyelő tudtával és beleegyezésével történt. Vagy ha olyanok a fogházi viszonyok, hogy a fogházfelügyelő tudta és beleegyezése nélkül a vizsgálati foglyok törvényes időn kivül elzárt helyiségüket elhagyhatják, elég szomoru dolog s teljesen elegendő ahhoz, hogy az álláshoz kötött bizalmat teljesen megrenditse.

Megirtuk annak idején ezt a dolgot is, megindult, de el is aludt a vizsgálat. Elmondhatjuk, hogy vajúdtak a hegyek s született egy kis egér, de az sem látható. Akkor ugyan azt beszélték, hogy a jegyhamisitásnak értelmi szerzője a fogházfelügyelő diák-fia. Mi a hatóságilag megállapitott tényállást nem ismerjük. Az azonban tény, hogy legalább is a felügyeleti jog hiányos gyakorlására joggal következtethetünk. Az a körülmény azonban, hogy a diákfiú iskoláit zavartalanul tovább végzi, arra enged következtetni, hogy nem ő volt a bűnös, hanem más, a kit azonban a vizsgálat a mai napig is a titkok homályában rejteget.

Hogy a fenti két esetből vont s Lengyel (Lőwy) Dávid fogházfelügyelői megbizhatóságára vonatkozó következtetéseink nem légből kapottak, a fejlemények igazolják. Bűzlik valami Dániában! Hire ment, hogy beteljesedett a fogházban közel egy évet töltött Forrai Dezső szava: Fogadok, hogy távozásom után nemsokára itt lesz a budapesti főügyész! Beteljesedett! Pongrácz Jenő budapesti kir. főügyész csakugyan a mult hetet Székesfehérvárott töltötte s miután a kir. ügyészség ügykezelését megvizsgálta, négy teljes napon át a fogházfelügyelő ellen gyüjtötte az adatokat. A börtönőrök hónapok, sőt évek óta készültek feljelenteni a fogházfelügyelő üzelmeit, soha sem akadt senki sem, a ki irásba foglalta volna a panaszhangokat, mert senki sem akarta megpiszkálni azt a szemetet, mely csak kellemetlen szagot terjeszthet. A mult héten Pongrácz főügyész sorra kihallgatta a börtönőröket, a kik egybehangzóan oly vádakat hoztak fel a fogházfelügyelő ellen, a melyek a helyzetét csakugyan tarthatatlanná teszik. A vizsgálat során a jegyzőkönyvet *Námessy* János kir. alügyész vezette. A vizsgálat adatait nem ismerjük, ámde a nyilvánosságra szivárgott üzelmek is elégségesek ahhoz, hogy most már szóvá tegyük az eddig nagyon is kiméletesen melengetett dolgokat.

Lengyel (Lőwy) Dávid fogházfelügyelőt az Alkotó nagy családdal áldotta meg. Fizetésében három fokozati osztály van 500—600—700 frt. Lengyel fogházfelügyelő ezen csekély fizetés mellett nagy kényelmet tudott biztositani családja részére. A fiugyermekeket iskoláztatta, a leánygyermekeket is a lehető iskolai nevelésben részesitette s e mellett a zongoratanitásra is került a csekély fizetésből. A régi fogház udvarán a családtagok kényelmes együttlétben élvezték az anyagi gondoktól ment élet házi örömeit, a két kéz munkája nem igen járult a családapa gondjainak enyhitéséhez és sok magasabb rangu tisztviselő nézte irigy szemmel a fogházfelügyelő anyagi zavaroktól ment gondtalan életét. A naponként négyszer gazdagon teritett asztal sok minden gyanura szolgáltathat alkalmat.

Józan ésszel nehéz volt ezt az állapotot megmagyarázni. Beszélték nyiltan és titokban, hogy egy-egy hetivásár alkalmával 5—6 falusi asszony rakta le a felügyelő lakása előtti folyosón a baromfit, tejet, turót, tojást s mivel megesett, hogy a törvényszék udvaráról átszolgáló mellékajtón be- és kijuttatott asszonyoktól megkérdezték, mennyiért adta el a tejhasznot avagy a baromfit? s erre az illető csak sóhajjal felelt, sokakban az a gyanu merült fel, hogy a fogházfelügyelőt jóakarói részesitik az efféle gyakori szerencsében.

De beszélnek másról is. Azelőtt Kohn volt, most Deutsch a fogház szállitója. Gyakran megesett s ezt talán el is mesélték a börtönőrök a főügyésznek, hogy petróleumot vitetett a fogházfelügyelő ur. 30 klgr petróleum volt a bevásárlási könyvben jelezve s a kereskedő adott egyszer klgrmot, a többire vonatkozólag azt mondta, hogy majd elküldi. A börtönőr rabbal jelent meg a kereskedőnél, nem csudálatos-e tehát ez az indokolatlan kereskedői udvariasság. Azt mondja a fáma, hogy egy-egy ilyen petróleum-rendelés néha csak egy kis cédulával történt, a beigért petróleum elküldését nem is vette észre senki sem, de azt látták többen, hogy ilyen alkalmakkor egy-egy csomaggal jelent meg a kereskedő küldönce. Higyjük el, mert hisz mást nem is szabad hinnünk, hogy a petróleumot csomagolták be kávé- s cukor módjára.

Beszélnek még másról is. Nagy a fogházban a szappan-fogyasztás — papiron. Papiron csak, mert hisz a szegény rabok ruhája nem nagyon dicsekedhetik a szappanfehéritéssel. Csak tessék meghallgatni egy-egy rabviselt asszonyt, az majd elmondja, hogy mennyi szappant fogyasztottak egy-egy mosásnál. Nem a mi kötelességünk a differenciákat számokban megállapitani. Talán majd erre is kiterjed a vizsgálat. A szalmazsáktömés legalább is négyszeres összegben szerepel a költségvetésben, illetve a számadásokban s bár a vánkoshuzat a raboknál ismeretlen fogalom, a szappan e nemlétező ruhanemüeknél is szerepel.

Menjünk egy lépéssel tovább. Jövedelmező dolog a vizsgálati foglyok élelmezése. Lengyel fogházfelügyelő egyes hitsorsos-féle kivételtől eltekintve, azt, a boldogult *Komócsy* ügyész-féle elvet vallja: a rab csak rabkoszton élhet. Lengyel fogházfelügyelő a megboldogult ügyészről kegyelettel emlékszik meg, mert hisz — ugymond — nagyon jó ember volt; megmondta nyiltan, hogy ő ellenőrzi a fogházat, de biz ő nem törődik azzal, hogy mit ad a raboknak. Lengyel fogházfelügyelő maga mondta ezt el s fel is használta az alkalmat. Állitólag a rabkoszt és a vizsgálati fogoly kosztja között — ha csak kivételes személy nem volt — annyi különbséget lehetett megállapitani, hogy a rab a bödönből merte a saját evőcsészéjébe a levest és főzeléket, a vizsgálati fogolynak pedig tányéron vitték be a cellájába. Az étel az utóbbinál is ugyanaz volt. De mégis volt egy nagy különbség. A rab az igazságügyi költségvetés terhére élelmeztetett díjtalanul; a vizsgálati fogoly a többi rab, mondjuk az állam rovására evett a saját költségén s e költséget a fogházfelügyelő vágta zsebre. És tessék elhinni, hogy egy-egy vizsgálati fogoly napi 2 koronája nem kis összeg, pláne ha figyelembe vesszük, hogy 2—3 uri fogoly mindig akad. De nagyon áldják a fogházfelügyelő jó szivét a rabok is. A rabélet keserves keresményét a rab elköltheti. Vehet a fogházfelügyelőnél kenyeret, tepertőt (disznópörc) vagy efféléit. Nem tudjuk, ki állapitja meg a tarifákat, de hogy 3 kr. értékű eledel 10 krért kerül a rab kezébe, ez kétségtelen tény.

Egyelőre általánosságban igy mutattuk be a helybeli fogházfelügyelőség meg nem adóztatott, de jól jövedelmező üzletkörét. Ha még megemlitjük, hogy a fogház fürdője a rabok fájával melegitett vizzel egyetemben első sorban a mindenható fogházfelügyelő úr és családja rendelkezésére áll, tesszük ezt azért, hogy a főfelügyeleti jogot gyakorló s minderről mit sem tudó kir. ügyészség becses figyelmébe ajánljuk jövőben a fogház s az alkalmazottak ellenőrzését. Tudomásunk van elkallódott fegyelmi iratokról s holmi javulást konstatáló jelentésekről, a melyek a feledés tengerében elrejtve a megtorló igazságszolgáltatást esetről-esetre arculcsapták.

Legyen elég ebből ennyi. Ennyi csak azért, mert hisszük, hogy a vizsgálat adatai alapján *Pongrácz* főügyész az igazságügyminiszternél a megtorlásról gondoksodni fog. S mert sokan vannak, a kik a felfüggesztés eddigi mellőzését megérteni nem képesek, jelen cikk végszavában ez ügyet nemcsak az igazságügyminiszternek, de egyidejüleg *Zichy* Jenő gróf orsz. képviselőnek is szives figyelmébe ajánljuk. Augeas istállóját tisztitani kell! **(k.h.)**

SZINHÁZ.

Szombat, március 21.

Összesen tizenegy lélekből állott a nézőközönség. Kivülük százhusz csendőr volt készenlétben, a kik századosuk jóvoltából végigélvezték „A bor"-t, *Berki* Ferenc vendégnek most már másodszor látott kitünő alakitását. Berki ismét bravourral játszott, bizonyára melegebb pártolást, legalább is telt házat érdemelt volna. A többiek olyanok voltak, mint a multkor, mint mindig.

Vasárnap, március 22.

Oczkay brigadéros. Kitünő alakitásban élvezték a czimszerepet. *Berki* Ferenc czimszerepe megnyerően szép organumát művészi lélek regulázza. Szerepét minden izében ismeri és meglepően szép előadásban tudja kiemelni annak plasztikáját. Első kapásra megismerszik rajt' a régi gárda embere, aki soha, sehogy se tudna az újabb irányzat fölületes slendrianizmusával megbékülni. Azzal a reménnyel bucsuzunk most tőle, hogy majd nyilik alkalom, amikor ismét örömmel üdvözölhetjük körünkben az érdemes művészt. *Szarvasy* (Tisza Ilona) szép sikerrel, jól alakitott, *Kovács* Sándor meg (Szörényi) olyan szerephez jutott, amelyben szinte önmagát multa felül, vagyis nem volt ma Kovács Sándor, hanem szivvel, lélekkel Szörényi, a vitéz, a becsületes kuruckapitány. Jók voltak még *Tóth* (Pyber) és *Dézsi* (Jávorka) is. *Szalóki* (A palóc) megint sokszor túlhajtotta a komikumot a legszebb drámai jelenetek rovására még akkor is, amikor neki sem mi mondani valója sem volt. Vagyunk olyan elnézők, hogy a többiekről nem emlékezünk meg.

Szöl.

Uj bútor üzlet!

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy saját műhelyemben készült asztalos munkákból raktárt tartok.

Kórház-utca 4. szám alatt
(saját-ház)

Raktáron van uri-, háló-, ebédlő-, szalon-, előszoba és konyhabutorok a legszolidabb kivitelben, melyeknek jó minőségeért felelősséget vállalok.

Főelvem oda irányul, hogy ezen szakmában előforduló silány gyári munkák által félrevezetett közönség helyben találjon szolidan készült bútorokat.

Elvállalok továbbá minta és rajz szerint választott bútorok készitését bármily kivitelben, ugyszintén mindennemü asztalos munkákat jutányos árakon.

Raktáromat a n. é. helybeli és vidéki közönség figyelmébe ajánlom.

Kiváló tisztelettel
NYARY GÁBOR,
épület és bútorasztalos.

Szőlőlugast ültessünk

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

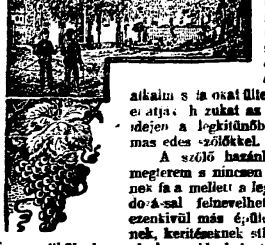

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kuszó termése ő mert a legtöbbrésze ha mennő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas s ja okat ültetik, azok öven ellátja h zukat az egész szőlőszezon idején a legkitűnőbb muskátly és más édes szőlőkkel.

A szőlő házánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fa a mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkivül más épületeknek, kertek-nek, kerítéseknek stb. a legremekebb díszé anélkül, hogy legkevesebb helyet is el oglalna az egyébbre használható részekből. Ez a legháladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vo atkozó szines ényomatu katalogus házunk ingyen és bérmentve küldetik meg, aki czimét egy levelezőlapon tudatja.

Érmelléki első szőlőoltványiskola Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Nyomatott az Egyházmegyei könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000228